

# HÖGAKTUELLT

Personaltidning för HÖGSKOLAN I GÄVLE Nr 7 november 2000



## Fem färska stipendier

Högskolans stipendiekommitté presenterar denna termin fem nya stipendier. På fem år har stipendiesumman mångfaldigats.

Sid. 5

## Professorn som fick skäll

Professor Marcello Ferrada-Noli fick sina fiskar varma när han hävdade att utbrändhet inte existerade. Själv hävdar han att han bara gjorde sin plikt.

Sid. 4

## Odlare behöver nätverk

Matproducenter som lägger om till ekologisk produktion behöver inte bara EU-pengar och ett par år på sig. Det behövs även kunskap och tålamod, säger Anita Hörnstein, nätverksbyggare.

Sid. 3

### Högaktuellt

Personaltidning för  
Högskolan i Gävle

Ansvarig utgivare:  
Lars Söderberg,  
informationschef

Grafisk profil:  
Informations-  
avdelningen vid  
Högskolan i Gävle

Redaktör:  
Ove Wall  
e-post: owl@hig.se

Text och bild där inte  
annat anges:  
Ove Wall

Produktion:  
TETHA

Korrektur:  
Marie Nordkvist

Tryck:  
Westlund & Söner  
1 100 ex.

Nästa nummer:  
21 december  
Manusstopp:  
7 december  
Debattstopp:  
4 december

Högaktuellt förebehåller sig rätten att korta insänt material. Det görs om möjligt i samråd med skribenten.

Omslagsfoto:



Jenny Tufvesson, till vänster, och Jan Cedersberg, till höger, fick stipendium av Bengt Elfström ur Sven Lübecks stiftelse.

Foto: Ove Wall

# En svårlöst ekvation

Regeringen har i höst presenterat flera propositioner som berör högskolan och flera utredningar har lagts fram som nu är ute på remiss. Intressant är att utifrån dessa försöka se en helhet när det gäller den fortsatta utvecklingen av högskolan. Stämmer de olika förslagen överens? Kommer de att verka mot samma mål och med samma intentioner?

I årets budgetproposition uttalas ett klart mål från regeringens sida, nämligen att 50 procent av alla som går ut gymnasiet ska ha påbörjat en högskoleutbildning före 25 års ålder. Denna strävan stämmer väl med ett annat uttalat mål, att den så kallade sociala snedrekryteringen till högskolan ska minska – att fler ungdomar från hem utan akademisk tradition ska läsa på högskolan.

## HÖGSKOLEMÄSSIGHETEN

Riksdagens revisorer har granskat grundutbildningens högskolemässighet. De ställer högre krav när det gäller den vetenskapliga anknytningen. Utbildningen ska ha kontakt med forskarmiljöer och genomföras av disputerade och forskande lärare. Uppsatsarbeten och seminarier ska vara medel för att träna studenterna i självständighet och kritiskt tänkande. Vidare är examinationsformen viktig, helst med inslag av extern examination.

## INGA REELA HÖJNINGAR

En utredning har gjorts om Högskolans styrning, som bland annat innefattar en analys av resurserna. Återigen visas att resurstilldelningen till



Birgitta Stymne, rektor.

grundutbildningen minskat under nittioalet. Ersättningen per student har således från 1994/95 till år 2000 minskat nominellt med ett par procent, men reellt med betydligt mer eftersom lönerna ökat med runt 15 procent under perioden. Minskningen av ersättningen per student handlar således om 10–15 procent.

Regeringen föreslår i årets budgetproposition heller ingen reell höjning av studentpengen, utan det blir en fortsatt minskning. Den föreslagna ökningen med 1,93 procent täcker inte den lönejustering som skett enligt den senaste förhandlingsomgången.

Den forskningspolitiska propositionen innehåller förslag om att öka forskningsanslagen, men det är oerhört lite som kommer en högskola som vår till del. Av den satsning som föreslås till de nya universiteten, högskolor med vetenskapsråden och övriga högskolor de närmaste tre åren får HiG drygt en procent. Vårt forskningsanslag ökar därigenom från 28 till 33 Mkr. Men eftersom grundutbildningen ökar under samma tid kommer andelen forskning av totala anslaget att minska med omkring en procent!

De mål som statsmakterna sätter upp för den högre utbildningen och som är nämnda ovan är eftersträvarsvärda. Riksdagens revisorer uppfattning att värna om högskolemässigheten i utbildningen är självklar och ett krav. Det som alls inte stämmer är att förutsättningarna i form av resurser inte ges för att vi ska kunna klara av dessa uppgifter.

## ANNAN PEDAGOGIK

När det blir möjligt för fler ungdomar att börja på högskolan direkt från gymnasiet krävs andra former för undervisningen. Annan pedagogik och mer individuellt baserad undervisning är nödvändigt om högskolemässigheten ska kunna bevaras. Därtill kommer att undervisningen på distans måste vidareutvecklas. För detta krävs ökade och inte ständigt minskade resurser.

Dessutom är det nödvändigt att medlen till forskningen ökar så att det blir möjligt för oss att inom alla områden ha forskarutbildade lärare, som ges möjlighet att forska och att inom några områden skapa kreativa forskningsmiljöer.

## FLER STUDENTER

Antalet studenter inom den högre grundutbildningen ökade mellan 1989/90 och 1997/98 från 140 000 till 306 000, det vill säga med 86 procent. Under samma period ökade antalet lärare från 18 000 till 21 000, det vill säga med 17 procent. Detta innebär att antalet studenter per lärare ökade från 10 till 15.

Jag hoppas att statsmakterna snart inser att det för att uppfylla de mål de formulerar krävs ökade resurser. Annars har de ställt upp en ekvation som inte går att lösa.

BIRGITTA STYMNE

# Bygger nätverk för mat och miljö

Att ställa om sitt jordbruk till ekologisk produktion tar ett par år. Men för att komma vidare behöver kompetensen i samtliga led från jord till bord utvecklas för att dra åt samma håll. Detta arbetar Anita Hörnstein på HS-institutionen med.

För tre år sedan fick Anita Hörnstein en idé. Efter en konferens med intressanta livsmedelsdagar vid universitetet i Linköping hade hon turen att göra återresan tillsammans med Elisabeth Ohlsson från Hushållningssällskapet i Gävleborg.

– Elisabeth höll just då på med en förstudie om ekologisk mat och hur man skulle kunna öka både produktion och konsumtion. Vi var båda ense om att det kunde ske genom ökad kunskap och förändrade attityder.

– Mat och hälsa är ett självklart perspektiv i friskvårdspedagogiska programmets kostrelaterade kursutbud. Men numera har också miljöperspektivet blivit tydligare. Miljö och hälsa hör ihop och det ligger i tiden att fundera över matens hela produktionskedja och hur denna påverkar miljö, matkvalitet och hälsa.

## LÄNGST FRAM I LANDET

Gävleborgs län har i dagsläget högst andel åkerbruk omställda till ekologisk odling i Sverige, vilket är högt över landets målsättning. Men mycket mer krävs för att få synliga och bestående resultat. Samtliga led från jord till bord måste samverka och dra åt samma håll.

– De ekologiska producenterna behöver både teoretiska och praktiska kunskaper, från utsädesval, odlingssätt, distri-



Anita Hörnstein har byggt ett nätverk för alla led inom ekologisk matproduktion – från jord till bord. I farten blev det också en distanskurs på samma tema.

bution med mera, då detta ofta skiljer sig från konventionella odlingar. Gamla och nya tekniker och metoder behöver utvecklas. Detta kräver kunskap, tid och tålamod, säger Anita Hörnstein.

Hos inköpare och konsumenter behövs, förutom ökade kunskaper, främst förändringar av attityder och värderingar. Utan ett förstående mellanled, distribution och försäljning, blir inte kedjan fullständig.

## MARKNADSFÖRINGSPROJEKT

För tre år sedan startade Elisabeth Ohlsson från Hushållningssällskapet förstudien om möjligheten att öka produktionen och konsumtionen av ekologisk mat i Gävleborgs län.

– Denna förstudie har sedan två år övergått i ett marknadsföringsprojekt där jag ingår

som representant för Högskolan, berättar Anita Hörnstein.

– Efter konferensdagarna vid Linköpings universitet föddes idén med en 20-poängs distanskurs på temat människa–mat–miljö. Jag såg framför mig en bred målgrupp bestående av människor som i sin verksamhet hade behov eller intresse av att fördjupa sin kunskap. Jag såg kursdeltagarna som dietister, distriktsköterskor, lärare, kostchefer, matproducenter, distributörer och kockar. Hela ledet från jord till bord.

Anita har varit en flitig nätverksbyggare både inom och utom marknadsföringsprojektet.

– Genom att delta i studieresor och seminarier med landets och länets främsta experter har det varit en kick på många sätt. Några av friskvårdsstudenterna har också valt att skriva sina

C-uppsatser med inriktning mot ekologisk mat, i några fall som en direkt följd av nätverksarbetet.

## MÅSTE FÅ BÄTTRE STÖD

– Grönsaksodlare, uppfödare av kravkött och spannmålsodlare ägnar sig inte i vanliga fall åt nätverkande, möjligen har man sin kooperationsorganisation att stötta sig mot, men där är det främst den konventionella producenten som får stöd. Den småskaliga producenten ses ofta som ett hinder när särskilda leveransåtgärder måste vidtas, till exempel särskilda mjölktankbilar och vissa slakt dagar.

Ser man till inköp till storkök är tillgång och mängd viktigt från leverantör, matsedlar planeras med lång framförhållning.

Anitas idé är i dag verklig. Det informella nätverket som skapats består av olika producenter, rådgivare, forskare och experter, förädlare, uppköpare och andra. Hela skalan finns representerad.

Jordbruken eller ekoproducenterna finns främst i länet medan de andra finns i Dalarna, Uppsala och Stockholm.

## ALLA ÄLDRAR – ALLA LED

Den ovan nämnda distanskursen läses av 25 studenter. Av dem är fyra hushållslärare från grundskolan och gymnasiet, en kock, flera friskvårdare, två ekoproducenter, en i ämnet drivande politiker från Söderhamn, en kvinnlig jordbrukare med djurhållning samt fem kostchefer, det vill säga från inköpare till storkök. Aldrarna spänner mellan 20 och 65 år.

Samarbete sker med länsstyrelsen, Statens Lantbruksuniversitet i Uppsala, SLU, och med Centrum för näringslära i Huddinge.

OVE WALL



# Kvalitet genomsyrar professorns liv

– Det kommer väl att handla om min forskning? undrar professorn i folkhälsovetenskap, Marcello Ferrada-Noli. Han har för tillfället fått lite nog av skrivelser efter sitt inlägg i debatten om utbrändhet. Så visst kommer det att handla om hans forskning.

Men först lite annat. Marcello Ferrada-Noli är inte lagd åt det bittra hållet. Han är inte heller skrytsam över något han gjort. Men ett begrepp som ideligen går igen är kvalitet, vare sig det

handlar om att skriva en avhandling, handleda studenter eller en mekanisk förgasare till en gammal Volvo Amazon. I det senare fallet handlar det inte om förgasaren i sig utan om vilken livskvalitet en mekanisk och logisk manick kan ge.

Samma sak gäller båtar. Han uppskattar djupt skönheten i att skrapa och måla om en Petterssonbåt.

## GÖR DET MÖJLIGA

Marcellos vetenskapliga attityd är att man ska engagera sig och göra sitt allra bästa så att man kan stå för allt i vilka situationer som helst.



Professor Marcello Ferrada-Noli har cirka 50 internationella vetenskapliga publikationer bakom sig, bland annat i *The Lancet*, som i de senaste två numren refererat till hans forskning.

– Det finns sådant som är möjligt och sådant som är omöjligt. Där emellan finns det bara en massa onödigt, slår han fast.

## FÖRST ATT POLISANMÅLA

Bland annat därför var han den första som i Norge lämnade in en polisanmälan mot general Pinochet. Ferrada-Noli hade kastats i koncentrationslägret på Quiriquina Island under militärkuppen i Chile och torterats liksom tusentals medfångar.

I Chile hade han två professorer, i psykologi och psykosocial metodologi. I USA var han under tre år "lecturer" vid Harvard University och inbjöds också att bli "research fellow" vid Yale University.

Han kom till Sverige 1975 med tämligen trygg utbildning. Men det visade sig att han måste börja om då de akademiska nivåerna var för svårjämförbara.

## SJÄLMORD SJÄLVKLART ÄMNE

– Men det gjorde ingenting. Det var i stället roligt att få börja om i en annan riktning. När det visade sig att självmord var den vanligaste dödsorsaken för svenska män mellan 30 och 44 år, näst vanligast för kvinnor i samma ålder, var ämnet för avhandlingen bestämt.

År 1996 kom hans studie Post-traumatic stress disorder and suicidal behaviour in immigrants to Sweden, med dedikation till de mördade medfångarna i Chile och en dröm om en värld fri från psykoterapeuter.

Därmed hade han disputerat i ämnesområdet psykiatrisk epidemiologi och vägen till hans nuvarande professor i folkhälsovetenskap vid HiG var inte lång.

– Min forskarutbildning i Sverige innefattade, utöver den medicinska doktorsexamen, även tillämplad psykologi vid Lunds universitet och filosofi vid Stockholms universitet.

## DIKTARE OCH KONSTNÄR

Man kan tro att Marcello är arketypen för vetenskapsmannen. Det är fel. Redan som 16-åring debuterade han som diktare var efter han skrev teatermanus innan han 1975 blev yrkesarbetande konstnär. Men påstår man att han skapat sig ett mångfacetterat liv protesterar han.

– Nej. Men *livet* är mångfacetterat. Och jag har råkat befinna mig i det.

## OM UTBRÄNDHET

Den 20 oktober publicerades Ferrada-Nolis artikel om utbrändhet på DN-debatt. Marcello menade där bland annat att utbrändhet mest var en modetrend och mycket väl kunde bero på saker som parförhållanden och annat.

Det var som att dänga en tung ordförandeklubba i höstblasket och bland andra statsrådet Mona Sahlin kände sig förolämpad.

*Hur tuff måste man vara för att skriva en sådan debattartikel?*

– Man behöver inte vara tuff. Det handlar snarare om att undersöka allt väldigt noga och att därefter ta sitt ansvar som epidemiolog. Jag tror att Mona Sahlin missförstod mig. Tänk på den florerande konsult- och behandlingsindustrin som tjänar massor på sjukdomen "utbrändhet", trots att vi inte ens vet om den existerar. Tänk om en hel industri försöker bota fel sak? Vad kostar det? Och vem betalar det? Vad kan patienterna gå miste om?

*Hur mycket har du då fått för att göra undersökningen och varifrån?*

– Hittills noll kronor, slår han fast. Jag har bara gjort min plikt som forskare.

Säger professorn som praktiskt taget inte haft en riktig semester på 20 år.

OVE WALL

# Fem nya stipendier att söka

När Högskolans stipendiekommitté startades för fem år sedan uppgick stipendiernas värde till 150 000 kronor. Nu har detta mångfaldigats. För denna termin finns fem nya stipendier att söka. Ett av dem är instiftat av en privatperson, svenskamerikanen Erik Andersson.

Högskolan håller sig med en kompakt stipendiekommitté. Sedan starten har Alvar Wallinder varit ordförande och Fredrika Nordahl Westin sekreterare. Den förre kan med fog sägas ha upparbetat viss färdighet när det kommer till att tigga ihop stipendier. Många företagare blir oroliga när Alvar Wallinder kommer för nära, för han ska se till att det finns stipendier att söka för alla studenter.

## FLER BORDE SÖKA

Resultatet har visat sig i form av en flerfaldig ökning på fem år. I dag finns en halv miljon kronor att söka. Men överraskande få studenter söker stipendier.

## De fem nya stipendierna är:

HEMBYGDSPÖRENINGEN GÄVLE GILLE, 5 000 KRONOR, FÖR EXAMENSARBETE SOM BEHANDLAR GÄVLEBYGDEN UR KULTURPEDAGOGISK, HISTORISK ELLER LITTERÄR ASPEKT.

ERIK ANDERSSONS STIPENDIUM, 5 000 KRONOR, UTMÄRKT STUDIERESULTAT. SÖKANDE SKA HA SIN FAMILJEBAKGRUND BLAND HOFORS JÄRNBRUKSARBETARE.

STIPENDIUM FRÅN VÅRDFÖRBUNDET GÄVLEBORG, 5 000 KRONOR, FÖR VÅL GENOMFÖRT EXAMENSARBETE I ÄMNET OMVÅRDNADSVETENSKAP.

SANDVIK AB, 25 000 KRONOR. RIKTAR SIG TILL FORSKARSTUDERANDE INOM OMRÅDENA NATURVETENSKAP OCH TEKNIK.

STIPENDIUM FRÅN MATPEDAGOGERNA GÄVLE HB, 5 000 KRONOR, FÖR UTMÄRKT STUDIEPRESTATION INOM FRISKVÅRDSPEDAGOGISKA PROGRAMMET.

– En del kan det ha att göra med att studenterna diskvalificerar sig själva. Fast det borde man inte göra.

Statuterna, villkoren för att söka stipendierna, varierar avsevärt. I regel handlar det om utmärkta studieresultat.

– Men i till exempel Percy Barneviks statuter står att man också ska lämna en personlig beskrivning av sig själv. Vi vet också att han läser samtliga ansökningar själv innan han beslutar vem som får stipendiet.

– Vi prövar vetenskapligheten i de arbeten som medföljer ansökningarna medan donatorn avgör om arbetet stämmer överens med intentionen bakom stipendiet. Pengarna går direkt från donator till mottagare.

Av denna anledning kan kommittén inte rekommendera någon att söka stipendium. Det kunde uppfattas som ett halvt löfte om framgång.

## LÄRARE KAN REKOMMENDERA

Däremot kan lärare och handledare lämna rekommendationer till enskilda studenter, vilket är något som Alvar vill att flera ska göra.

– Det låga antalet sökande kan ju också bero på att stu-



Stipendiekommitténs ordförande Alvar Wallinder och sekreterare Fredrika Nordahl Westin.

denterna inte vet vilka stipendier som finns och i regel befinner de sig inte längre på Högskolan.

Denna höst har stipendiefloren utökats med fem stipendier. Ett av dessa sällsynt nog med en privatperson som donator. Hans namn är Erik Andersson.

– Han utvandrade från Hofors till USA på 1940-talet och kom att arbeta åt rymdflygstyrelsen NASA. Han är för övrigt kusin med månfararen Buzz Aldrin.

– Det spelar ingen roll vilket program man läst för att söka stipendiet. Men man ska ha ”sin familjebakgrund bland ortens järnbruksarbetare”.

## EFTERLYSER RESESTIPENDIER

Det finns statuter som kan vara svårare att uppfylla. Exempelvis ska priset till Årets ekonom gå till någon som förutom utmärkta studieresultat bidragit till god kamratskap under studietiden. (Christer Englund, vd på Föreningssparbanken säger dock att villkoren ska ses över och att prissumman på 3 000 kronor ska höjas.)

– Vi behöver flera resestipendier för de studenter som vill göra examensarbeten utomlands. Rettigiska fonden har i dag det

enda. Längre har vi letat ett stipendium för sjuksköterskorna. Det är svårt att hitta eftersom skattepengar inte får ges i stipendium. Men nu har Vårdförbundet donerat 5 000 kronor.

Ett lite speciellt stipendium på 15 000 kronor står Korsnäs AB för. Det ska gå till studenter på kultur- och kommunikationsvetenskapsområdet med inriktning mot moderna språk.

## SYNTRONIC UNDANTAG

De flesta stipendier delas alltså ut när utbildningen är färdig. Syntronics donationer är ett undantag. De satsar på studenter som påbörjat andra eller tredje året på elektronikingenjörs- eller dataingenjörsprogrammet. Inte mindre än åtta stipendier på vardera 4 000 kronor har donerats.

Alvar Wallinder stryker under att det råder total öppenhet i kommittén. Studentkåren deltar och alla beslut diarieförs.

Det finns faktiskt organisationer som kan känna sig lugna när Alvar Wallinder finns i närheten.

– Inga donationer tas emot från politiska partier.

OVE WALL

# Spetsforskning eller regional spjutspets?

Ska det vara spetsforskning eller forskning för regionen? Detta hade en panel att ta ställning till vid Högskolans första Akademiska högtid i oktober. "Korkadfråga" tyckte Sigbrit Francke, universitetskansler. "Ja" svarade nästan samtliga i panelen.

I panelen som inbjöds att diskutera frågan satt representanter för olika institutioner och organisationer: Henrik Elvin från Drivhuset, den moderata politikern Gunilla de Maré, Per Laurell, platschef vid Emerson Energy Systems AB i Söderhamn, Christer Sjöström från institutionen för byggd miljö, prefekten på HS-institutionen Gabriella Åhman och hennes kollega från E-institutionen Lars Hjärne, landshövding Lars Eric Ericsson samt Sigbrit Francke, universitetskansler. Debatten leddes av Gunilla Kindstrand, journalist, tillika allmänföreträdare i högskolestyrelsen.

## OM ENTREPRENÖRSSKAP

Henrik Elvin från Drivhuset verkade anslå tonen när han svarade ett tydligt ja på frågan vilket alternativ som var riktigast.

– Det handlar om hur vi ska skapa en spjutspets för regionen. Elvin tyckte att en annan frå-

ga var betydligt viktigare att diskutera varför diskussionen också kom att handla om entreprenörskap.

– 18 procent av budgeten för utbildning går till forskning. Alltså går 82 procent till det andra så det är det vi ska satsa på. Det andra är "peanuts" i sammanhanget, enligt Elvin.

Per Laurell menade att det inte bara handlade om vilken roll Högskolan har. Det handlar också om att hitta bra nischer som bägge parter i ett samarbete får ut någonting av, vilket Gunilla de Maré höll med om.

Lars Hjärne slog fast att HiG lever i symbios med det omgivande samhället.

– Och det är inte vi som definierar vår omgivning. Om vi inte har bra kontakter med näringslivet får vi inga resurser till forskningen, enligt Hjärne.

Christer Sjöström, som kommer från en tung forskningsmiljö på BMG, höll med:

– Men vi måste bestämma oss för vad spetsforskning är. Vi är inte längre en regional högskola utan har nationell konkurrens.

Landshövding Lars Eric Ericsson sa sig inte vara stor vän av spetsforskning på en regional högskola.

– Vi förutsätter att Högskolan bidrar till tillväxten. Länet är beroende av era resurser. Jag anser också att högskolans uppdragsgivare ska vara tydligare när det gäller högskolans uppdrag.

– Jag är heller ingen vän av universitetstanken utan tycker att HiG ska vara en unik högskola.

## BEKYMRAD BLICK

Sigbrit Francke såg först betänksam ut inför diskussionsämnet.

– Jag tycker att frågan är korkad. Vem har skrivit den? frågade hon och spände ögonen i forskningssekreterare Håkan Attius.

Annars hävdade hon som Christer Sjöström den nationella konkurrensen HiG lever i och att andra frågor i stället borde diskuteras.

– Ni borde ut och resa. Åk till Skåne och lura hit lite skåningar och försök sedan att få dem att stanna kvar i regionen. Man måste fråga sig vad man gör för att behålla A-studenter. Jag tror att vi håller på att anpassa ihjäl oss till näringslivet.

Francke undrade vidare om det var rimligt att vända lektor skulle ägna sig åt forskning och sa sig se fram emot att någon högskola försökte bli bäst på grundutbildning i stället.

Birgitta Stymne, på åhörarplass, kontrade med att om inte forskning ingick i en lektorsanställning, skulle man inte få några sökande.

– Det skulle inte ge några professorer och det skulle dra ner utbildningens kvalitet.

## KOMPETENSPOOL I STÄLLET

Bland åhörarna fanns även Tage Klingberg från E-institutionen.

– Det är få förunnat att hålla på med spetsforskning. Tror vi att vi gör det här, borde vi omedelbart upphöra med att tro det. Problemet är att den forskning som ändå görs här, inte utnyttjas av regionens näringsliv.

– Bygg upp en kompetenspool dit näringslivet kan vända sig om de behöver hjälp, sa han och fick gillande av Lars Eric Ericsson.

Detta höll i sin tur Anders Noring från Ericsson Radio System med om. Han hävdade att det viktigaste var just grundutbildningen eftersom specialnivån kommer på arbetsplatsen.

## HOPPFULL 1700-TALSTRADITION

Alf Uddholm, tidigare rektor på Vasaskolans gymnasium i Gävle, bad också om ordet. Först upplyste han om det hoppfulla i att en så modern högskola som HiG höll sig med 1700-talstraditioner. Han syftade på den akademiska högtiden som just hölls.

– Sedan vill jag lägga till att Darwins teorier inte var något beställningsjobb från näringslivet och ingen kommunal nämnd har ännu skapat en nobelpristagare!

OVE WALL

## Internationella studieplatser blir fler

Internationella sekretariatet har prövat att intensifiera och förtydliga informationen om utbytesstudier för Högskolans studenter.

Sekretariatets satsning har gett resultat.

Under läsåret 2000/2001 kommer ett 70-tal av Högskolans studenter att, genom de utbytesavtal Högskolan i Gävle har med universitet och hög-

skolor i Europa och i Australien, studera utomlands under en termin. Under föregående läsåret studerade ett 50-tal studenter utomlands.

Informationsinsatserna genomförs naturligtvis även inne-

varande läsåret och målet för år 2002 är att 90 studenter ska studera utomlands och att Högskolan samtidigt ska ta emot 110 utbytesstudenter från våra samarbetspartners.

ERIKA SVENSSON



## Högaktuelltts e-postenkät:

# ”Det finns ingen motsättning”

Det finns ingen motsättning mellan spetsforskning och forskning till gagn för regionen. Det tycker de flesta som svarade på e-postenkäten som Högaktuellt gjorde i slutet av oktober med anledning av paneldebatten vid Högskolans första Akademiska högtid i oktober.

GÖRAN FRANSSON, U-INST:

– På Högskolan finns forskning som både är ”spets” (riksunik) och som kommer regionen till godo. Det ena utesluter inte det andra.

ANDERS HAST, N-INST:

– Varför skulle man inte syssla med spetsforskning? Om man lägger forskningen på andra nivåer är det väl snarare utveckling än forskning.

BIRGITTA LJUNGGREN, V-INST:

– Jag tycker att all forskning som har hög vetenskaplig kvalitet gagnar både regionen och dess invånare på sikt. Det spelar sedan ingen roll vilken inriktning forskningen har. Det spelar heller ingen roll i vilken omfattning den utövas av kvinnor och män, men det är mycket viktigt att båda könen är representerade vid en presentation av Högskolans forskning.

KJELL PRYTZ, N-INST:

– Jag ser ingen motsättning här. Forskningen kan knappast heller generellt delas upp på det sättet. Vanligtvis pratar man om tillämpad forskning och grundforskning. Det ena är en förutsättning för det andra och

behövs i alla regioner och på alla högskolor och universitet.

BENGT SÖDERHÅLL, U-INST:

– Jag ser inte motsättningen. Däremot menar jag att den regionala särarten – vilken den nu är – skulle kunna utgöra en av flera utgångspunkter för en satsning på forskning som kan vara nyttig och glädjeskapande i hela vår värld.

TONY BJÖRKLUND, T-INST:

– Det ena behöver inte utesluta det andra. De mindre högskolornas viktigaste vetenskapliga uppgift är väl att vara en länk för regionen till forskningen. Men i den mån det uppstår situationer gynnsamma för spetsforskning ska de naturligtvis tas tillvara.

LARS TORSTEN ERIKSSON, E-INST:

– Jag tror att spetsforskning även gynnar regionens utveckling. Forskningsinsatser har för mig två delvis skilda funktioner. ”Den absolut nödvändiga” som innebär att högskolans forskarutbildade personal fortlöpande ges utrymme för forskning. Annars upprätthåller man inte sin kompetens och har efterhand inget att ge utbildningen. Alla forskare ska alltså undervisa.

Den andra funktionen är ”den önskvärda” att vi finner något område där forskningen är speciellt uppmärksammat och därmed bidrar till Högskolans attraktionskraft. Det gäller att fånga upp och stimulera bra forskargrupper som har intressanta frågor – det vill säga inte det omvända.

MARGARETA BÄCKSTRÖM, PUX:

– Inom skolans område kommer önskemål om hjälp med

forskningsinsatser. När sådana önskemål framförs, visar det att man har förhoppning om att HiG ska kunna genomföra önskad insats, men det visar också att det finns förtroende för Högskolan. Det är således viktigt för Högskolans legitimitet i regionens skolvärld att önskemålen kan tillmötesgå. Detta kan leda till såväl utveckling av Högskolans forskning som till tillskott i forskningskassan. Genom att bidra till regionens skolors utveckling får vi kompetenta studenter som söker till Högskolans utbildningar och dessa kan i sin tur så småningom vara med att utveckla befintlig och ny spetsforskning. Att forskning till gagn för regionen skulle stå i motsatsförhållande till spetsforskning har jag svårt att se.

IGOR KNEZ, BMG:

– Både och, så klart! Det ena utesluter inte det andra.

TOTTE JOHANSSON, KIT:

– Behöver de båda vara varandra uteslutande?

MAGNUS MATTSSON, BMG:

– För att kunna påstå att man sysslar med forskning måste man kunna hävda att man ligger nära ”spetsen”, alltså i frontlinjen av området. Annars är det inte forskning man sysslar med.

PER-ARNE WIKSTRÖM, BMG/”E”

– Det viktigaste är att forskningen organiseras ordentligt. Jämför Högskolans organisation för undervisning med den för forskning inser man snabbt att det finns enormt mycket att göra. Jämför till exempel Högskolans rutiner för upparbetning av kurser och studentrekrytering med sökande av forskningsanslag och rekryte-

ring av doktorander. Jämför vidare rutinerna för undervisning och kursuppföljning med rutinerna för forskningsprocesser och utvärdering av gjord forskning. Jämförelserna kan fortsätta. För att vi ska kunna göra valet mellan spetsforskning och forskning till gagn för regionens utveckling, måste forskningen tas på allvar även i handling.

HANS SELLÉN, T-INST:

– Jag tycker att forskningen ska vara till gagn för regionens utveckling.

KAISU SAMMALISTO, T-INST:

– Spets eller tillämpad forskning varierar beroende på ämnesområde. Alltså båda i rimlig omfattning.

INGER JOHANSSON, HS-INST:

– Vad är spetsforskning inom humaniora/samhällsvetenskap? Det finns på många håll i dag intresse för en forskning som bidrar till regional utveckling, till exempel kulturens roll som innovationsfaktor, att skapa ett sammanhållande ”kitt” i samhället och livskvalitet för människor. En annan viktig faktor är den så kallade underhållningsindustrin, exempelvis musik- och teaterproduktion och en kvalitativt utvecklad turism. Detta är ett slags spetsforskning i dag.

I NÄSTA NUMMER AV HÖGAKTUELLT, SOM KOMMER UT DEN 21 DECEMBER, ÅTERKOMMER GÖRAN NERHARDT MED ETT LÄNGRE INLÄGG I FRÅGAN.

**B****SVERIGE**  
Porto  
betalt

# Känn på fingrarna, sa han

VERSALEN verkade valhant vanställd. Inte medvetet. Näe, pennföraren hade säkerligen omsorgsfullt försökt stryka av stålstiftet efter att ha doppat det i bläckhornet. Men handens tryck på pennan i skrivögonblicket hade varit för hårt, så den klivna udden gresslade itu och lämnade två parallella dar-riga bläckspår i stället för ett.

En hand van vid plog, lieknaggar och spett. En hand vars valkar och tjocka hud var oändligt slitstarkare än varuhusens asiatiska trädgårdshandskar i getskinn.

En hand som trots detta ömt lät manens grova tagel rinna mellan fingrarna och varsamt

strukit den kalla kinden på det tredje barnet innan locket lades på.

Strecket upptill på A:et, som ett tak, gjorde det vanställt, där det stod, spretande, mellan ett mjukt och sirligt Olof och dito Jansson. Bouppteckningens nakna doft bekräftade vattenstämpeln "Tumba 1884" som tydligt, grovt, avtecknade sig mot kvällssolens ljusa handflator på slagbordet. En fluga stängade, irriterande ihärdigt den övre fönsterluften. Visste den vad som fanns utanför?

Vetgirig, satt jag som tonåring på en pinnstol i gammalgården. Ville veta vad som fanns bakom, vilka de var, hur de ta-



Illustration: Ove Wall

lade, såg ut, tänkte, åt; allt. Det lagfarna folioarket med stämpelar och klistermärken gav en bild av bohaget. Men skrivarens vana hand var lika känslös som "Times New Roman". Bomärket. Några streck. Det enda skrivna han lämnade efter sig; försökte jag tolka. Fantasin målade. Gav en livslång törst.

Händer som skrivit, berättar. Händer som längtar.

"Känn på fingrarna", sa pappa när inte ens rullatorn kunde hjälpa honom upprätt.

I hans ögon blänkte saknaden av översnöade vindfällan, en ångande hästflank, yxsskaffet.

HÅKAN ENGLUND

## Vad är det som luktar?

DISKTRASAN är ett svärersatt redskap för ens dagliga hygien. Inte riktigt så kanske. Men för vår födohygien. Därav följer att knappast något i våra hem eller på våra arbetsplatser kommer i kontakt med så många olika biologiska substanser.

Hur kommer det sig att disktrasor, som i olika hem och på

olika arbetsplatser ställs inför diametralt skilda hemskheter under sin livslängd, alltid luktar exakt likadant efter några hänsynslösa veckor?

Detta vore värt en rejäl forskningsinsats. För regionen. Eller ett exjobb. B-uppsats? Okey, en fundering då.

EN SOM UNDRAT LÄNGE NOG

## Missa inte!

SÖNDAGEN den 26 november, visas TV-dokumentären om Högskolan i Gävle. Om studenters vardagliga liv, kvalitetsgranskning och den tredje uppgiften.

SVT 2 kl 14.00.



002541

## ...med bengts ögon

